

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 1493/23
3.4.2024.године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Светлане Павић, председника већа, Александре Лековић и Весне Целетовић Цуцић, чланова већа, у парници тужиле АА, из ..., чији је пуномоћник Миона Михаиловић, адвокат из Београда, Светог Саве бр.19/3, против тужене Републике Србије, Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације, коју заступа Државно правобранилаштво Београд, Косовска бр.31, ради накнаде материјалне штете, одлучујући о жалби тужене, изјављеној против пресуде Првог основног суда у Београду П 4249/22 од 07.11.2022. године, у седници већа одржаној дана 03.04.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ СЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П 4249/22 од 07.11.2022. године у ставу првом изреке, у делу у коме је обавезана тужена Република Србија, Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације, да тужилци АА на име накнаде материјалне штете, исплати износ од 1.190.700,00 динара и у ставу другом изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П 4249/22 од 07.11.2022. године, у преосталом делу става првог изреке, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена Република Србија, Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације, да тужилци АА на досуђени износ накнаде штете од 1.190.700,00 динара, плати законску затезну камату почев од 07.11.2022. године, до исплате, у року од 15 дана од дана пријема писаног отправка пресуде, док се у преосталом делу, у коме је тражена исплата законске затезне камате за период почев од 11.05.2018. године, до 07.11.2022. године, тужбени захтев **ОДБИЈА**, као неоснован.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка, као неосновани.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужилце па је обавезана тужена да тужилци, на име накнаде материјалне штете, исплати износ од

1.190.700,00 динара, са законском затезном каматом почев од 11.05.2018. године, као дана подношења тужбе, до исплате. Ставом другим изреке пресуде, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 124.128,00 динара, са законском затезном каматом почев од испуњености услова за извршење до исплате.

Против наведене пресуде тужена је благовремено изјавила жалбу, побијајући је у целости из свих законом прописаних разлога.

Тужиља је доставила одговор на жалбу тужене.

Испитујући првостепену пресуду у границама законских овлашћења прописаних одредбом члана 386 ЗПП-а (“Службени гласник РС”, бр.72/11 са свим каснијим изменама и допунама), Апелациони суд у Београду је оценио да је жалба тужене делимично основана.

Побијана пресуда није захваћена битним повредама одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП-а, на које овај суд као другостепени пази по службеној дужности, а жалбом тужене се неосновано указује на битну повреду одредаба парничног поступка из тачке 12 наведене законске одредбе, имајући у виду да је изрека ожалбене пресуде јасна и разумљива, а образложење садржи јасне и непротивречне разлоге о свим одлучним чињеницама, тако да се законитост и правилност исте могу са сигурношћу испитати.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је од 2014. године власник активног комерцијалног пољопривредног газдинства и бави се узгојем малина. Дана 14.05.2015. године, услед елементарне непогоде-града, дошло је до оштећења пољопривредне културе, малињака, на територији Општине Ариље, а том приликом није дејствовано противградним ракетама, односно нису била ангажована физичка лица (стрелци), који би испаливали те ракете. Наведене чињенице међу парничним странкама нису биле спорне, као ни чињеница да је по основу накнаде штете по овом основу, тужиљи ван поступка исплаћен износ од 24.300,00 динара, као 2% од укупно процењене штете. Постојање и висина штете коју је тужиља претрпела утврђени су из извештаја о процени штете од елементарне непогоде-града коју је Општина Ариље претрпела дана 14.05.2015. године, бр.217-10/2015, који извештај је сачињен дана 20.07.2015. године, а процењена штета на засадима овде тужиље АА, малињак, износи 90% на парцели од 0,45 ха. Решењм Општинске управе Ариље број 87-81-83/2016 од 14.04.2016. године, а којим је одлучено о расподели наменских средстава за исплату накнаде за ублажавање насталих последица штете, од елементарне непогоде-града, за пољопривредног произвођача АА, овде тужиљу, укупан износ штете процењен на 1.215.000,00 динара, а припадајући износ наменских средстава за расподелу на име накнаде штете од 2 % који јој је и исплаћен, утврђен је у износу од 24.300,00 динара. Овај износ је исплаћен из средстава која су добијена од Републике Србије-Министарства финансија и сразмерно су распоређена. Малињак тужиље је засађен на три парцеле у место ..., Општина Ариље, које нису међусобно спојене, а налазе са на брдовитом подручју, па су стручњаци за противградну заштиту које је тужиља ангажовала проценили да она не може да стави своју противградну заштиту, зато што је реч о брдовитом пределу, са јаким ветровима. У време штеног догађаја држава није

давала никакве субвенције за осигурање рода малина.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, а применом одредби чл. 2 и 8 Закона о ванредним ситуацијама, чл. 18 Закона о метеоролошкој и хидролошкој делатности и чл. 154 и 172 Закона о облигационим односима, првостепени суд је закључио да је захтев тужиље основан. Ценећи пре свега приговор недостатка активне легитимације на страни тужиље, суд је нашао да овај приговор није основан, зато што је из достављене потврде о активном статусу у Регистру пољопривредних газдинстава, утврђено да се на тужиљино име води пољопривредно газдинставо, а и у решењу о прелиминарној процени штете је констатовано да је тужиља власник парцела под оштећеним културама, при чему је делимичном исплатом накнаде штете тужиљи, тужена фактички потврдила њену активну легитимацију у овој правној ствари. Ценећи даље истакнути приговор недостатка пасивне легитимације на страни тужене, суд је нашао да је и овај приговор неоснован. Ово с тога што је тужена била у обавези да организује мере заштите од елементарних непогода, укључујући и град, а сходно Споразуму број 3747/2011-6 од 15.04.2011. године, којим је Министарство унутрашњих послова-Сектор за ванредне ситуације преузео запослене и постављена лица, предмете, опрему, материјално-техничка средства и архиву сектора за сузбијање града, Републичког хидрометеоролошког завода. Република Србија је преко надлежног Сектора министарства унутрашњих послова, била дужна да врши испоруку противградних ракета, да обучава и финансира рад стрелаца и да даје дозволу за дејство противградних станица у ванредним ситуацијама (градоносни облаци). Сходно наведеном, а позивајући се на одредбу члана 35 Устава Републике Србије и члана 172 Закона о облигационим односима, првостепени суд сматра да тужена јесте одговорна за штету који тужиља трпи, а евентуална солидарна одговорност Општине, по Закону о локалној самоуправи, није од утицаја на обавезу тужене према тужиљи, већ само може бити од утицаја на њихове међусобне односе и евентуалну регресну парницу између Републике Србије и Општине. По становишту првостепеног суда, тужена је била у обавези да до 30.04.2015. године успостави систем противградне заштите за 2015. годину, што није учинила, а због чега је дошло до настанка штете за тужиљу. То непоступање тужене, које се огледа у томе што није потписала уговор о делу са физичким лицима која испаљују противградне ракете, нити је испоручила противградне ракете до 14.05.2015. године, када је дошло до предметне елементарне непогоде - града, у директној је узрочно-последичној вези са настанком штете коју је тужиља претрпела, а коју је тужена дужна да јој надокнади. Имајући у виду да је решењем општинског органа управе од 14.04.2016. године, утврђена висина штете, те како је тужиљи исплаћено само 2% од укупног износа штете, то је суд обавезао тужену да тужиљи исплати и преостали износ накнаде. На досуђени износ од 1.190.700,00 динара суд је признао тужиљи и право на законску затезну камату, и то почев од дана подношења тужбе до исплате, а сходно одредби члана 277 Закона о облигационим односима.

И по становишту Апелационог суда у Београду, првостепени суд је на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно применио материјално право, дајући за своју одлуку у потврђујућем делу јасне и довољне разлоге, које у свему као правилне прихвата и овај суд.

Наиме, Законом о ванредним ситуацијама (“Службени гласник РС”, бр. 111/2009, 92/2011 и 93/2012), прописано је да Република Србија обезбеђује изградњу јединственог система заштите и спасавања у складу са овим законом и другим прописима, као и програмима, плановима и другим документима који се односе на заштиту и спасавање и цивилну заштиту (члан 2). Систем заштите и спасавања је део система националне безбедности и интегрисани облик управљања и организовања субјеката система заштите и спасавања на спровођењу превентивних и оперативних мера и извршавању задатака заштите и спасавања људи и добара од последица елементарних непогода и других несрећа, укључујући и мере опоравка од тих последица (члан 8. тачка 2). Елементарна непогода је догађај хидрометеоролошког, геолошког или биолошког порекла, проузрокован деловањем природних сила као и што је, између осталих и град (члан 8. тачка 3). Република Србија финансира опремање, оспособљавање, изградњу и одржавање даљинског управљања система за узбуњивање (члана 132. став 1. тачка 4).

Законом о метеоролошкој и хидролошкој делатности (“Службени гласник РС”, бр. 88/2010) прописано је да државне мреже метеоролошких станица обухватају, између осталих, и мреже падавинских станица (члан 18). Влада, на предлог Републичког хидрометеоролошког завода, утврђује државне мреже метеоролошких станица, као и њихов програм рада и начин извештавања (члан 18. став 5).

Законом о министарствима (“Службени гласник РС”, бр. 44/2014), важећим у време штетног догађаја, прописано је да Министарство унутрашњих послова обавља послове државне управе који се односе, између осталог, и на противградну заштиту (члан 11).

Одредбом члана 172 став 1 ЗОО, прописано је да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција. Постојање основа за накнаду штете према цитираној законској одредби претпоставља услов да је државни орган штету проузроковао незаконитим или неправилним радом. Под незаконитим радом службеног лица или органа правног лица, сматра се поступање супротно закону, другом пропису или општем акту, као и пропуштање да се закон, други пропис или општи акт примене, док се под неправилним радом подразумева чињење или нечињење противно уобичајеном и прописаном начину обављања делатности, чиме се повређује право или интерес неког лица.

Ценећи цитиране законске одредбе, а полазећи од наведеног чињеничног стања, правилан је закључак првостепеног суда да тужена није испунила обавезу успостављања система противградне заштите за 2015. годину, коју је била дужна да изврши у циљу заштите од елементарних непогода – града, сходно наведеним одредбама Закона о ванредним ситуацијама и Закона о метеоролошкој и хидролошкој делатности. Тужена није обезбедила стрелце, нити је обезбедила противградне ракете, због чега је, услед елементарне непогоде – града, дошло до оштећења малињака тужиле, која је претрпела материјалну штету у укупном износу од 1.215.000,00 динара, како је то утврђено решењем органа управе од 14.04.2016. године. Правни основ потраживања тужиле заснива се на одговорности државе за незаконит и неправилан

рад њених органа, а до чега је у конкретном случају дошло пропуштањем тужене да предузме потребне радње раи примене Закона. На овај закључак упућује и чињеница да је тужили, као пољопривредном произвођачу, за пољопривредне културе оштећене приликом елементарних непогода дана 14.05.2015. године, исплаћен део причињене штете у износу од 24.300,00 динара и то управо из средстава која су добијена од Републике Србије, Министарства финансија, а на име ублажавања насталих последица од елементарних непогода. Тиме је потврђена и активна легитимација тужиле, док пасивна легитимација тужиле произилази из чињенице да су послови противградне заштите у време настанка штетног догађаја били у надлежности МУП, Сектора за ванредне ситуације, као органа тужене одговорног за пропуст у области противградне заштите, до кога је дошло.

Полазећи од наведеног, неосновани су жалбени наводи тужене да је реч о вишој сили, те да су испуњени услови за ослобођење од њене одговорности, по члану 177 Закона о облигационим односима. Ово с тога што се појава градоносних облака може у метеоролошком смислу предвидети и штета у претежном делу спречити. Управо због ове врсте елементарних непогода је и предвиђена противградна заштита, што је регулисано Законом, а држава је дужна да пружи превентивну заштиту од временских непогода проузрокованих деловањем природних сила, које могу бити природне појаве већих размера и којима може бити нанета штета већег обима. Сходно наведеном, у овом случају град не представља вишу силу услед које би тужена, у смислу одредбе члана 177 ЗОО, могла бити ослобођена одговорности, већ је реч о природној појави, чије се наступање могло предвидети, а чије је штетне последице тужена могла спречити или умањити, да су њени органи поступали у складу са Законом, односно да нису пропустили да предузму потребне мере.

Неосновано се жалбом тужене побија и чињенично-правни закључак првостепеног суда да је суд био дужан да умањи висину штете, из разлога што противградна заштита обезбеђује успешност од 70% заштите, што првостепени суд није ценио. Међутим, терет доказивања чињенице која умањује одговорност тужене због непредузимања неопходних мера за активирање система противградне заштите био је на страни тужене, која није предложила вештачење на ту околност, нити је приложила доказе из којих би било могуће несумњиво утврдити који је проценат успешности противградне заштите, па је правилно првостепени суд одлучио о висини штете правилом о терету доказивања.

Без утицаја на правилност побијане одлуке су и жалбени наводи тужене да је погрешан закључак првостепеног суда да не постоји допринос тужиле насталој штети, с обзиром на то да је суд слободном оценом доказа, у смислу одредбе члана 8 Закона о парничном поступку, оценио исказ тужиле као истинит и поуздан, те је прихватио, као доказану чињеницу да тужила није могла да постави систем противградне заштите на својим парцелама, због конфигурације терена, односно положаја парцела које се налазе на брдовитом терену, закључујући да нема њеног доприноса настанку штете. Тужена, међутим, ову чињеницу није оспорила ни на који начин, нити је предложила извођење доказа на ту околност, па је дужна да сноси последице недоказаности својих тврдњи да је тужила допринела настанку штете и у којој мери.

Правилна је и одлука првостепеног суда о трошковима парничног поступка, јер је иста донета сходно успеху странака у спору, а применом одредби чланова 153, 154 и 163 ЗПП, применом важеће АТ и ТТ.

Како се ни осталим жалбеним наводима тужене не доводи у сумњу правилност и законитост ожалбене пресуде у потврђујућем делу, то је, применом одредбе члана 390 ЗПП, а у вези члана 401 тачка 2 ЗПП, донета одлука као у ставу првом изреке пресуде.

Међутим, одлука о припадајућој законској затезној камати на досуђени износ накнаде заснована је на погрешној примени материјалног права, о чему овај суд пази по службеној дужности.

Наиме, одредбом чл. 277 ЗОО, прописано је да странка која задоцни са испуњењем новчане обавезе, поред главнице дугује и камату. Дospelост накнаде штете, као вида новчане обавезе у смислу одредбе члана 189 наведеног закона, наступа даном доношења судске одлуке, имајући у виду да се тог дана одређује висина накнаде која припада оштећеном лицу.

Како је у овом случају тек доношењем ожалбене пресуде дана 07.11.2022. године, одлучено о висини накнаде која припада тужиљи, као оштећеном лицу, то и камата на досуђени износ почиње да тече почев од тог датума, због чега је ожалбена пресуда преиначена у наведеном делу, тако што је тужиљи на досуђени износ накнаде штете законска затезна камата досуђена почев од дана доношења првостепене пресуде до исплате. Сходно наведеном, применом одредбе члана 394 тачка 4 ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

Одлучујући о захтевима парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка, овај суд је оценио да су захтеви неосновани, имајући у виду да тужена није успела у поступку по жалби, а да трошкови одговора на жалбу нису били нужни и неопходни за вођење овог спора, те је, применом одредбе члана 165 став 1 ЗПП, донета одлука као у ставу трећем изреке пресуде.

**Председник већа-судија
Светалана Павић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић